

SPOLEČNOST MLADÝCH AGRÁRNÍKŮ
ČESKÉ REPUBLIKY

PŘÍMÝ PRODEJ ZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTŮ

11/013/1310B/152/001406

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí

OBSAH

2.	POVINNOSTI PRODUCENTŮ/CHOVATELŮ	3
2.1	WELFARE.....	4
2.2	LEGISLATIVA	7
2.3	KONTROLNÍ ORGÁNY	9

2. POVINNOSTI PRODUCENTŮ/CHOVATELŮ

Producent není pouze výrobcem prodávaných produktů, je zároveň i chovatelem a pěstitelem krmiv pro svá zvířata. Mezi jeho hlavní povinnosti patří pečovat o zdraví svých zvířat, což zajistí dlouhověkost dojených plemenic (krav, bahnic, koz), kvalitní osvalení jatečných zvířat (žír býků, výkrm prasat či drůbeže), dobrou reprodukční schopnost plemenných jedinců atd.

Chovatelem se stává člověk, který chová již 1 kus skotu (včetně zebra, jaka popř. bizona), či 1 ovci nebo kozu, ale také 1 koně, nebo 2 prasata, včely, hejno více jak 100 ks dospělé drůbeže produkující násadová vejce, hejno nosnic produkující vejce uváděná na trh, chovatel hejna drůbeže většího než 500 ks, provozovatel líhně s kapacitou větší než 100 ks násadových vajec, více než 1 kus běžců (např. pštros), či od 1 chovaného kusu farmové zvěře (jeleni, daňci, mufloni, divoká prasata). Tito chovatelé jsou povinni se registrovat a tím pádem se stávají viditelní pro úřady, které je mohou kontrolovat.

2.1 WELFARE

Welfare zvířat formuluje zásady chovu zvířat nezbytné pro zachování života a zdraví, čili fyziologické potřeby zvířat, a pro zajištění optimálních pohody, čili psychické potřeby zvířat. Zjednodušeně lze říci, že welfare bude dosaženo, pokud bude mít zvíře tzv. **5 svobod**: osvobozeno od hladu, žízně a podvýživy, svobodu pohybu (odstranění fyzikálních a tepelných faktorů nepohody), svobodu od bolesti (prevence a odstranění příčin bolesti, zranění či nemoci), možnost svobodného projevu normálního chování a svobodu od strachu a deprese.

Ze zákona je chovatel povinen např.:

- ✓ chovat zvířata způsobem, v prostředí a podmínkách, které vyžadují jejich biologické potřeby, fyziologické funkce a zdravotní stav a předcházet poškození jejich zdraví
- ✓ sledovat zdravotní stav zvířat, v odůvodněných případech jim včas poskytnout první pomoc a požádat o odbornou veterinární pomoc,
- ✓ bránit vzniku a šíření nálezů a jiných onemocnění zvířat a plnit povinnosti stanovené tímto zákonem nebo na jeho základě k zdolávání těchto nálezů nebo jiných onemocnění zvířat,
- ✓ poskytnout nezbytnou součinnost a pomoc k tomu, aby mohlo být řádně provedeno nařízené vyšetření zvířete, odběr vzorků, ochranné očkování nebo jiný odborný veterinární úkon, například fixace zvířete, předvedení zvířete v zájmovém chovu,
- ✓ podávat zvířatům léčivé přípravky, jejichž výdej je vázán na předpis veterinárního lékaře, jen podle jeho pokynů,
- ✓ zajistit, aby byli psi, jakož i lišky a jezevci drženi v zajetí, ve stáří od 3 do 6 měsíců platně očkovaní 7d) proti vzteklině a poté během doby účinnosti předchozí použité očkovací látky přeočkovaní, uchovávat doklad o očkovaní po dobu platnosti očkovaní a na požádání jej předložit orgánům vykonávajícím státní veterinární dozor,
- ✓ zajistit, aby byli psi, kočky a fretky v zájmovém chovu, pokud jsou přemísťováni mezi členskými státy k neobchodním účelům, označeni stanoveným způsobem a provázeni

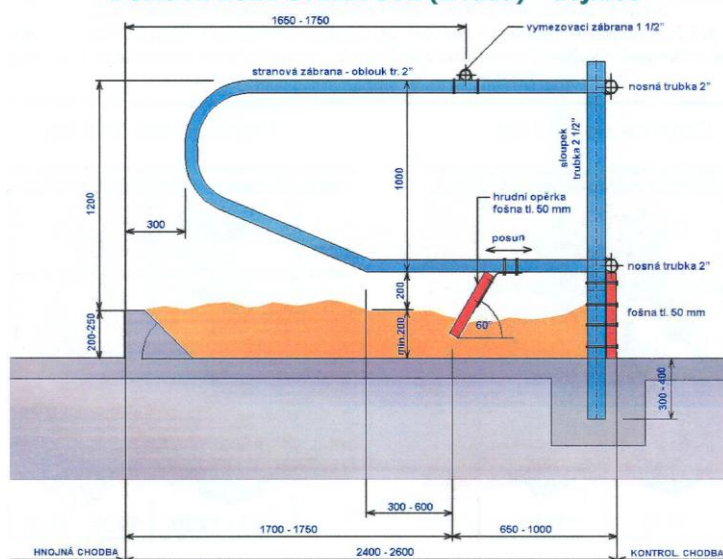
dokladem, který obsahuje údaje umožňující zjištění totožnosti zvířete a kontrolu jeho stavu (dále jen "pas"), vydaným veterinárním lékařem schváleným pro tuto činnost; evidenci těchto pasů vede Komora veterinárních lékařů České republiky (dále jen "Komora"). Schválení soukromého veterinárního lékaře může být pozastaveno nebo odejmuto, jestliže tento lékař vydal pas s prokazatelně nepravdivými údaji, anebo v rozporu s podmínkami stanovenými tímto zákonem nebo předpisy Evropských společenství. Prováděcí právní předpis upraví podrobněji označování psů, koček a fretek v zájmovém chovu, přidělování identifikačních prostředků a stanoví náležitosti, způsob vydávání a číslování pasů, vedení jejich evidence, údaje, které musí pas obsahovat, a jeho vzor,

- ✓ zajistit, aby bylo neprodleně a v rozsahu nezbytně nutném pro vyloučení podezření z onemocnění vzteklinou veterinárně vyšetřeno zvíře, které poranilo člověka nebo s ním přišlo do přímého kontaktu způsobem nebo za okolností, které mohou vyvolávat podezření z onemocnění touto nákazou,
- ✓ k inseminaci, přenosu embryí a přirozené plemenitbě lze používat jen zvířata, která podle výsledků vyšetření splňují podmínky stanovené tímto zákonem a zvláštními právními předpisy.
- ✓ zabezpečit v rozsahu odpovídajícím druhu zvířat, způsobu jejich chovu a ustájení čištění, dezinfekci, dezinsekci a deratizaci stájí, jiných prostorů a zařízení, v nichž jsou chována zvířata, jakož i čištění a dezinfekci technologických zařízení, dopravních prostředků, strojů, nástrojů, náradí, pracovních pomůcek a jiných předmětů, které přicházejí do přímého styku se zvířaty, používat k tomu přípravky schválené podle tohoto zákona nebo zvláštních právních předpisů, dodržovat návod k jejich použití a zacházet s vedlejšími živočišnými produkty způsobem stanoveným tímto zákonem a předpisy Evropských společenství

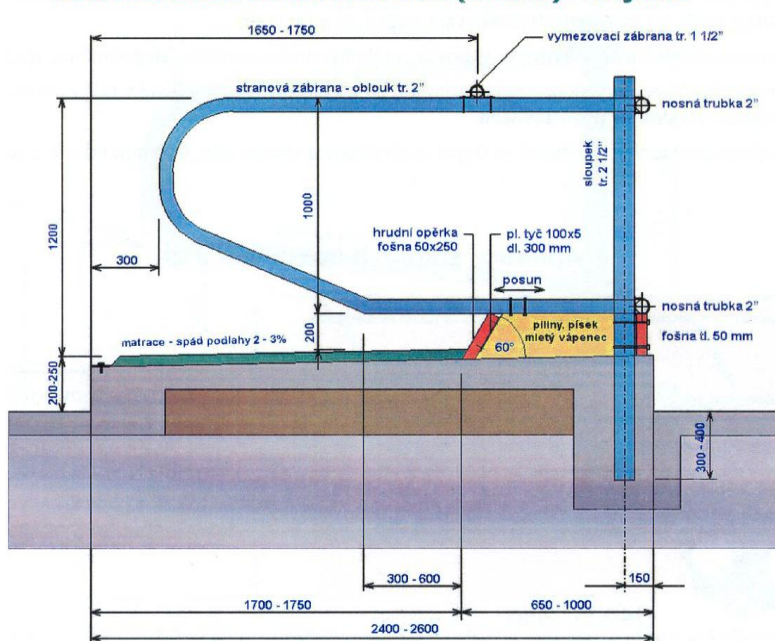
- ✓ k napájení zvířat používat vodu, která neohrožuje zdravotní stav zvířat a zdravotní nezávadnost jejich produktů, a ke krmení zvířat používat jen zdravotně nezávadná krmiva

Toto je jen nepatrný výčet toho, co je třeba dodržovat, aby chovaná zvířata byla „v pohodě“ a dokázala tak maximálně využít potenciálního organismu pro produkci, která je po nich od chovatele očekávána a požadována. Na základní fyziologické potřeby chovaných zvířat je myšleno již při výstavbě nových stání. Například při přecházení z vazného ustájení na volné v chovu dojnic existuje několik povinných parametrů, které je třeba dodržet.

BOXOVÉ LOŽE STELIVOVÉ (1 řada) - dojnice

BOXOVÉ LOŽE BEZSTELIVOVÉ (1 řada) - dojnice

Mimo zajištění bezpečného ustájení, je třeba zohlednit i krmivovou základnu chovaných zvířat. Například pastva je jedním z nejpřirozenějších způsobů obstarávání potravy u býložravců a přežvýkavců. Z ekonomického pohledu je pastva prvkem, který pozitivně ovlivňuje nejen ekonomiku chovu, ale i zdraví, produkci a reprodukci. Zvířata, která jsou odchovávána na pastvině jsou otužilejší, pevné konstituce apod. Zejména je vhodná pro mladé kategorie zvířat - odchov. Pokud však bude pastvina přetížena – příliš velká množství zvířat na plochu, dojde ke zhoršení kvality píce, nebo dokonce k vypasení pastviny.

Základem úspěchu chovatele je získat zdravé stádo, s vhodným genetickým základem, které dokáže přijaté krmivo patřičně využít. Na základě sledování zdravotního stavu zvířat lze provádět selekci plemenných jedinců a tím zvýšit potenciál produkce jejich potomků.

2.2   LEGISLATIVA

Problematika předpisů, se kterými se musí každý chovatel a producent seznámit je široká. Mezi hlavní patří tyto legislativní předpisy s jejich novelami:

§ Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství

§ Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů („veterinární zákon“)

§ Zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů („plemenářský zákon“)

§ Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

§ Zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech („krmivářský zákon“)

§ Vyhláška č. 289/2007 Sb., o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty

§ Vyhláška č. 299/2003 Sb., o opatření pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka, ve znění pozdějších předpisů

§ Vyhláška č. 136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem

§ Vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat

§ Vyhláška č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby

§ Nařízení vlády č. 27/2004 Sb., o organizaci práce a pracovních postupů v chovu hospodářských zvířat.

Legislativa týkající se zemědělce a jeho chovu je však mnohem obsáhlejší, chovatel, který je zároveň producentem krmiv pro vlastní zvířata musí být seznámen i s právními předpisy týkajícími se aplikace pesticidů a hnojiv, ekologického zemědělství, podmínkami cross-compliance, vodním zákonem a nitrátovou směrnicí (Nařízení vlády č. 103/2003 Sb., o ochraně vod před znečištěním způsobeném dusičnany ze zemědělských zdrojů - oznamuje chovateli, jaké množství a kam může aplikovat stájová hnojiva, aby nedošlo k vyplavování nadměrně aplikovaných zdrojů dusíků z půdy do vodních toků a tak k infekci pitné vody), principy osevního postupu atd.

2.3 KONTROLNÍ ORGÁNY

V České republice funguje osm státních organizací pro kontrolu zemědělské výroby:

Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) kontroluje GAEC (Good Agricultural and Environmental Condition – dobrý zemědělský a environmentální stav). Tato státní organizace zprostředkovává finanční podporu z Evropské unie a národních zdrojů. Z tohoto titulu je akreditovanou platební agenturou pro provádění opatření Společné zemědělské politiky financovaných z Evropského zemědělského záručního fondu a Evropského fondu pro rozvoj venkova. Fond ročně spravuje dotace v celkové hodnotě 35–40 miliard Kč.

Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP) kontroluje povinné požadavky na hospodaření SMR 1 a 5 v oblasti životního prostředí. Je to odborný orgán české státní správy. Hlavní náplní činnosti ČIŽP jsou kontroly, šetření a revize na konkrétních místech. Je pověřena dozorem nad respektováním zákonů a vyhlášek v oblasti životního prostředí. Také dohlíží na dodržování závazných rozhodnutí správních orgánů v oblasti životního prostředí. Inspekce mj. zjišťuje nedostatky, popřípadě škody vzniklé na životním prostředí, jejich příčiny a původce, ukládá opatření k odstranění a nápravě zjištěných nedostatků, omezuje nebo zastavuje škodlivou činnost právnických nebo fyzických osob, ukládá právnickým a fyzickým osobám pokuty za prokázané porušení stanovených povinností v oblasti životního prostředí a provádí kontrolu uložených opatření. Podílí se rovněž na řešení havárií, zejména v ochraně vod.

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ) kontroluje povinné požadavky na hospodaření SMR 2, 3, 4 a AEO požadavky 5a v oblasti životního prostředí a dále participuje na kontrole povinných požadavků na hospodaření SMR 11 a 12 v oblasti veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin. Je organizační složkou českého státu a správním úřadem podřízeným Ministerstvu zemědělství ČR. Sídlem ústavu je Brno, jeho činnost je zabezpečována na pracovištích na území celé České republiky. Ústav provádí správní řízení,

odborné a zkušební úkony, kontrolní a zkušební činnosti v oblastech hnojiv, pomocných půdních látek a rostlinných přípravků a agronomické zkoušení půd, krmiv, klasifikace těl jatečných zvířat, odrůd, osiv a sadby, ochrany práv k odrůdám rostlin, odborné státní kontroly a zkoušení geneticky modifikovaných organismů, vinohradnictví, ochrany chmele. Dále se ústav zabývá vývojem a ověřováním laboratorních postupů, metod zkoušení, prováděním a vyhodnocováním vegetačních a biologických zkoušek, metodickým vedením osob provádějících odborné a zkušební úkony, organizováním mezilaboratorních zkoušek, monitoringem znečišťujících látek v krmivech, půdě a ve vstupech do půdy, monitoringem intenzivně obhospodařovaných sadů nebo odbornými posudky.

Česká plemenářská inspekce (ČPI) kontroluje povinné požadavky pro hospodaření SMR 6, 7, 8 v oblasti veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin. Tato organizační složky státu zřízená k dozorování ustanovení zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Mimo jiné poskytuje informace o označování koní čipy, k dotačním kontrolám ovcí, koz, skotu, včel, o postupu označování zvířat s poškozenými ušními boltci atd.

Státní rostlinolékařská správa (SRS) kontroluje povinné požadavky na hospodaření SMR 9 a AEO požadavky 8a v oblasti veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin. Jedná se o státní správní úřad rostlinolékařské péče, zřízený Ministerstvem zemědělství. SRS je úřední organizace ochrany rostlin podle Mezinárodní úmluvy o ochraně rostlin a úřadem zodpovědným za výkon působnosti na úseku rostlinolékařské péče podle zvláštního předpisu Evropské unie. Je obdobou Státní veterinární správy. Rozpočet Státní rostlinolékařské správy je 278 milionů korun, z čehož více než polovina jde na platy 450 zaměstnanců. Státní rostlinolékařská správa působí ve věcech ochrany rostlin a rostlinných produktů, mechanizačních prostředků na ochranu rostlin a technických zařízení k hubení škodlivých

organismů, opatření proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů, odborných rostlinolékařských činností a odborné způsobilosti k jejich výkonu, přípravků a dalších prostředků na ochranu rostlin, vede Seznam registrovaných přípravků a evidovaných prostředků na ochranu rostlin, sleduje účinnost geneticky modifikovaných organismů, rostlinolékařského dozoru a řízení ve věcech rostlinolékařské péče včetně mimořádných rostlinolékařských opatření a řešení krizových situací a ukládání pokut nebo vydává Věstník SRS.

Ústav pro státní kontrolu veterinární biopreparátů a léčiv (ÚSKVBL) kontroluje povinné požadavky na hospodaření SMR 10 v oblasti veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin. Zřizovatelem Ústavu pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv je Ministerstvo zemědělství ČR a jeho činnost je založena a vychází z obecně závazných právních předpisů - zejména zákona č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů. Ústav vykonává činnost v oblasti regulace veterinárních léčiv, veterinárních přípravků a veterinárních technických prostředků. Ústav úzce spolupracuje s dalšími orgány státní správy, zejména Státní veterinární správou, Krajskými veterinárními správami, Státním ústavem pro kontrolu léčiv, Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským, Státní rostlinolékařskou správou a rovněž s odbornými institucemi a profesními skupinami.

Státní veterinární správa (SVS) se podílí na kontrole povinných požadavků na hospodaření SMR 11 a 12 a dále kontroluje povinné požadavky na hospodaření SMR 13, 14 a 15 v oblasti veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin. Je také organizační složkou státu zřízená Ministerstvem zemědělství České republiky. Je orgánem státní správy v resortu zemědělství. Ze zákona vykonává dozor nad zdravím zvířat, nad tím, aby nebyla týrána, nad zdravotní nezávadností potravin živočišného původu, nad ochranou státního území před možným zavlečením nebezpečných nákaz nebo jejich nositelů a dovozem zdravotně závadných živočišných produktů ze zahraničí. Jejím úkolem je především ochrana

spotřebitelů před případnými zdravotně závadnými produkty živočišného původu, monitorování a udržování příznivé nakažové situace zvířat, veterinární ochrana státního území České republiky, ochrana pohody zvířat a ochrana před jejich týráním.

Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI) participuje na kontrole povinných požadavků na hospodaření SMR 11 v oblasti veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin. I tato instituce je organizační složkou státu zřízená Ministerstvem zemědělství České republiky. Je orgánem státního dozoru zejména nad zdravotní nezávadností, jakostí a řádným označováním potravin. SZPI dohlíží především na bezpečnost a zdravotní nezávadnost potravin neživočišného původu, chrání spotřebitele před klamavě označenými produkty a také před těmi výrobky, které mají prošlé datum použitelnosti nebo jsou neznámého původu. Nedílnou součástí cílené kontroly SZPI jsou podmínky výroby a prodeje.

Počet podniků vybraných ke Kontrole podmíněnosti musí dosahovat míry nejméně 1 % žadatelů o přímé platby, některé podpory osy II PRV a některé podpory v rámci společné organizace trhu s vínem. Tato minimální míra kontrol může být dosažena na úrovni každého příslušného kontrolního orgánu, nebo na úrovni aktu či normy ad.Pro zajištění reprezentativnosti kontrolního vzorku je cca 25 % kontrolovaných zemědělců vybráno náhodně (počítačem) a zbytek na základě analýzy rizik.

Nedodržení požadavků a standardů v rámci systému podmíněnosti je hodnoceno pomocí kritérií, kterými jsou rozsah, závažnost, trvalost a opakování. Při prvním porušení je krácení nastaveno výchovně. Teprve v případě zjištěných nenapravených nedostatků a opakovanému porušení, jsou podpory kráceny významně. Kdo poruší požadavky kontroly podmíněnosti, současně poruší i národní právní předpisy a vystavuje se tak nebezpečí postihu i za toto porušení. Zkrácení výše podpory nenahrazuje správní pokutu ani jakoukoli jinou sankci, která může být udělena kontrolním orgánem nebo soudem za porušení národních právních předpisů. Jednotlivé sankce jsou uvedeny vždy v kříčném zákoně.